

Søren Halling-Overgaard

ADVOKATERS ERSTATNINGSANSVAR

2. UDGAVE

JURIST- OG ØKONOMFORBUNDETS FORLAG

Advokaters erstatningsansvar

2. udgave, 1. oplag

© 2005 by Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Alle rettigheder forbeholdes.
Mekanisk, elektronisk, fotografisk eller anden gengivelse af
eller kopiering fra denne bog eller dele heraf
er ifølge gældende dansk lov om ophavsret ikke tilladt
uden forlagets skriftlige samtykke eller aftale med Copy-Dan.

Omslag: Morten Højmark
Tryk: Narayana Press, Gylling
Indbinding: Damm's Forlagbogbinderi, Randers

Printed in Denmark 2005
ISBN 87-574-1312-6

Jurist- og Økonomforbundets Forlag
Lyngbyvej 17
Postboks 2702
2100 København Ø

Telefon: 39 13 55 00
Telefax: 39 13 55 55
e-mail: forlag@djoeff.dk
www.djoeff-forlag.dk

Forord

Denne 2. udgave er færdiggjort i løbet af sommeren/efteråret 2005.

Siden 1. udgaven udkom ved årsskiftet 2001/02, er der fremkommet et betydeligt antal nye domme, herunder en række højesteretsdomme. Jeg har derfor fundet det hensigtsmæssigt at revidere bogen for at kunne opfylde målsætningen om at give advokater, dommere, jurister ansat i pengeinstitutter og forsikringsselskaber samt andre der beskæftiger sig med advokaters erstatningsansvar, et tidssvarende og aktuelt grundlag for behandling af problemstillinger indenfor emnet.

Materiale fremkommet efter 1. september 2005 er kun undtagelsesvis medtaget.

Mine kollegaer på kontoret har også denne gang bidraget med inspirerende og kritiske kommentarer, hvilket jeg er dem taknemmelig for. Ansvar for bogens indhold er dog alene mit. Hvis andre – når de læser bogen – har kommentarer, forslag til forbedringer m.m. modtages de med tak og kan sendes til mig på min e-mail adresse; sho@fhplaw.dk.

Oktober 2005
Søren Halling-Overgaard

Indhold

DEL I Indledning

Kapitel 1

Advokatbegrebet.....	3
1.1. Indledning	3
1.2. Retsgrundlaget for advokaters virke	9
1.2.1. Betingelser for at opnå advokatbeskikkelse.....	9
1.2.2. Advokatvirksomhedsdriftsformer	10
1.2.2.1. Indledning	10
1.2.2.2. Enkeltmandsvirksomhed	11
1.2.2.3. Advokatinteressentskab	12
1.2.2.4. Advokataktie- og anpartsselskaber.....	12
1.2.3. Advokatens monopol.....	14
1.3. Advokatsamfundet.....	16
1.3.1. Indledning	16
1.3.2. Advokatetiske regler for advokater i Danmark (AER).....	17
1.3.3. Advokatrådets responderende virksomhed	18
1.4. Advokatnævnet	21
1.4.1. Sammensætning og arbejdsopgaver	21
1.4.2. Sanktionsformer.....	24
1.4.2.1. Salærklager	24
1.4.2.2. Adfærdsklager.....	25
1.5. EU-retlig regulering m.m.	26
1.6. CCBE – Rådet for Advokaterne i Den Europæiske Union	27
1.7. Advokatens arbejdsopgaver	27
1.8. Advokatens tavshedspligt.....	28
1.9. Særligt om erstatningsansvaret i relation til advokatens ansatte medarbejdere.....	29

Kapitel 2

Særligt om ansvarsgrundlaget ved bedømmelsen af advokaters erstatningsansvar.....	33
2.1. Karakteren af det advokaten påhvilende ansvar	33

Indhold

2.1.1.	Professionsansvar eller anden form for ansvarsgrundlag	33
2.1.2.	Forhold af betydning for ansvarsbedømmelsen, herunder klare og enkle retsregler, ekspeditionsfejl, specialist- eller generalistbetegnelsen, afgrænsningen af advokatarbejdsopgaven, ansvarsfraskrivelser, god advokatskik og kontrakt- eller deliktsansvar	37
2.1.2.1.	Klare advokatfejl	37
2.1.2.2.	Specialist- eller generalistbetegnelsen	39
2.1.2.3.	Afgrænsning af advokatopgaven	41
2.1.2.4.	Ansvarsfraskrivelser	47
2.1.2.5.	God advokatskik	51
2.1.2.6.	Kontraktansvar eller erstatningsansvar uden for kontrakt	52
2.2.	Aktieselskabslovens § 115 i forbindelse med advokaters erstatningsansvar	55
2.2.3.	Advokatens (egen) overtrædelse af en særlig hæftelsesregel ...	58
2.3.	Betydningen af hvorvidt det er klienten eller tredjemand der rejser et erstatningskrav	59
2.4.	Indhentelse af syn og skøn og responsa	60

DEL II Ansvarsgrundlaget illustreret ved typetilfælde

Kapitel 3

Overskridelse af frister og andre ekspeditionsfejl samt tilsidesættelse af klare lovregler .....

3.1.	Rimelig tid – uden unødigt ophold – smøl	69
3.2.	Advokatens ansvar for fristoverskridelse	71
3.3.	Hvornår foreligger der en klar advokatfejl i erstatningsretlig sammenhæng	76

Kapitel 4

Førelse af retssager	79
4.1. Indledning	79
4.2. Klientens pligter.....	79
4.3. Advokatens vurdering af sagen	83

Kapitel 5

Berigtigelse af ejendomshandler	93
5.1. Indledning	93
5.2. Særligt om rådgiverforpligtelsen.....	96

Indhold

5.2.1.	Indledning	96
5.2.2.	Advokaten repræsenterer sælger	97
5.2.3.	Advokaten repræsenterer køber	99
5.2.4.	Advokaten repræsenterer både sælger og køber	103
5.2.5.	Advokaten repræsenterer en af parterne, men er eneberigtigende advokat	107
5.3.	Advokatens culpaansvar i forbindelse med manglende rådgivning af klienten vedrørende handlens finansieringsvilkår og kurssikring m.m.	108
5.3.1.	Finansieringsvilkår	108
5.3.2.	Kurssikring	115
5.3.3.	Særligt om andelsboligforeninger	119
5.3.4.	Opsummering vedrørende advokatens rådgivningsforpligtelse om handlens finansieringsvilkår	120
5.4.	Andre fejl i forbindelse med advokatens manglende iagttagelse af rådgivningsforpligtelsen	120
5.5.	Ekspeditionsfejl og manglende iagttagelse af undersøgelsespligt m.m. i forbindelse med ejendomshandler	123
5.5.1.	Indledning	123
5.5.2.	Færdiggørelse af handlen, herunder berigtigelse af gældsovertagelse	124
5.5.3.	Refusionsopgørelse	130
5.5.4.	Samtidighed	131
5.5.5.	Ejendommens anvendelse	133
5.5.6.	Særligt om ejendomsprojekter	137
5.6.	Opsummering	143

Kapitel 6

Advokaten som bestyrelsesmedlem	145
6.1. Indledning	145
6.2. Ansvarsgrundlaget: Professionsansvarsnorm eller almindeligt culpagrundlag	146
6.3. Ved nødlidende virksomheder m.m.	154
6.4. Advokatens bestyrelsesansvar i øvrigt, herunder betydningen af særlige forhold	161
6.5. Opsummering	171

Kapitel 7

Advokaten som bobehandler	173
7.1. Indledning	173

7.2.	Betalingsstandsnings- og konkursboer.....	173
7.2.1.	Indledning	173
7.2.2.	Stille betalingsstandsning	174
7.2.3.	Anmeldte betalingsstandsninger og konkurs	179
7.2.4.	Dødsboer.....	189

Kapitel 8

Om advokatens ansvar i forbindelse med tvangsauktioner	195

Kapitel 9

Familie-, person- og arveretlig rådgivning	201
9.1. Indledning	201
9.2. Særligt om erstatningsansvar i relation til rådgivning om ægtepagter.....	202
9.3. Særligt om bistand ved separation og skilsmisse.....	204
9.4. Værgemål, gaveoverdragelser, testamenter m.m.....	208

Kapitel 10

Skatterådgivning.....	213
10.1. Indledning	213
10.2. Den erstatningsretlige bedømmelse i tilfælde hvor advokatens skatteretlige rådgivning af klienten er vedrørende forretningsmæssigt begrundet dispositioner eller er af accessorisk karakter i forhold til den af advokaten i øvrigt ydet civilretlige rådgivning	217
10.2.1. Indledning	217
10.2.2. Rådgivning om forretningsmæssigt begrundet dispositioner ...	220
10.2.3. Accessorisk skatterådgivning	226
10.3. Den erstatningsretlige bedømmelse i tilfælde hvor advokatens skatteretlige rådgivning af klienten omhandler ikke-forretningsmæssigt begrundet dispositioner	227

Kapitel 11

Rådgivning involverende fremmed ret/international ret/udenlandsk sprog.....		239
11.1.	Indledning	239
11.2.	Udenlandske retsforhold.....	240
11.3.	Brug af udenlandske advokater	245
11.4.	Sproglige misforståelser m.m.....	248

Kapitel 12

Advokatens afgivelse af erklæringer og indeståelser	249
12.1. Indledning	249
12.2. Erklæringer	249
12.2.1. Indledning	249
12.2.2. Verifikationserklæringer.....	252
12.2.3. Due diligence	253
12.2.4. Legal opinions	255
12.2.5. Erklæring om kapitalens effektive indbetaling i forbindelse med stiftelse/kapitalforhøjelse i et aktie- eller anpartsselskab .	256
12.3. Indeståelser	257

Kapitel 13

Advokatens ansvar i forbindelse med kontraktindgåelse, virksomhedsoverdragelser, finansiel rådgivning, internetbaseret rådgivning m.m.	261
13.1. Kontraktforhandling m.m.	261
13.2. Virksomhedsoverdragelse m.m.	269
13.3. Finansiel rådgivning m.m.	274
13.4. Særligt om internetbaseret advokatrådgivning	276

DEL III Øvrige erstatningsretlige forhold

Kapitel 14

Årsagsforbindelse og adækvans.....	281
14.1. Indledning	281
14.2. Årsagsforbindelse	282
14.3. Adækvans – påregnelighed	286

Kapitel 15

Tabsopgørelsen	289
15.1. Indledning	289
15.2. Tabsopgørelsen og bevisbyrde i forbindelse hermed	290
15.3. Særligt vedrørende tabsopgørelsen i forbindelse med skatterådgivning.....	293
15.4. Tabsbegrænsning	295

Kapitel 16	
Bevisbyrde og egen skyld	297
16.1. Indledning	297
16.2. Bevisbyrde	297
16.3. Egen skyld.....	302
Kapitel 17	
Forældelse og passivitet	305
17.1. Indledning	305
17.2. Den 20-årige forældelse i henhold til DL 5-14-4	305
17.3. 1908-lovens 5-årige forældelsesfrist	308
17.3.1. Påbegyndelsestidspunktet for forældelsesfristen	308
17.3.2. Suspension af forældelsesfristen	311
17.4. Passivitet	312
Kapitel 18	
Flere skadevoldere, samt lempelse af erstatningsansvar og fordeling af erstatningsbyrde	315
18.1. Indledning	315
18.2. Ansvarsfordeling i tilfælde hvor advokaten er en af flere mulige skadevoldere, samt anvendelsen af lempelsesreglen i erstatningsansvarslovens § 24 i forbindelse med professionsansvar.....	316
18.2.1. Ansvarsfordeling.....	316
18.2.2. Anvendelsen af erstatningsansvarslovens § 24 i forbindelse med professionsansvar.....	317
18.3. Erstatningsbyrdens fordeling mellem flere erstatningsansvarlige	320
18.3.1. Ved advokatens ansvar i form af professionsansvar.....	320
18.3.2. Ved advokatens ansvar i form af bestyrelsesansvar	323
18.4. Særligt om advokaten i forhold til ejendomsformidleren/mægleren.....	327
18.5. Særligt om advokaten i forhold til revisor	331
18.6. Særligt om advokaten i forhold domstolene	335
18.7. Særligt om advokaten i forhold til klienten/tredjemand	338
18.8. Særligt om advokaten i forhold til andre advokater	338
Kapitel 19	
Advokaters forsikringsforhold	341
19.1. Indledning	341

19.2.	Advokatens lovpligtige ansvarsforsikring	342
19.2.1.	Dækningssummens størrelse	343
19.2.2.	Arbejdsområde.....	344
19.2.3.	Tilsikring/garanti/indeståelser	345
19.2.4.	Skadeundtagelse – Grov uagtsomhed	345
19.3.	Advokatsamfundets erstatningsfond.....	348
19.4.	De på Advokatmødet 2005 vedtaget nye regler om ansvars- og garantiforsikringer for advokater.....	350

Kapitel 20	
Kort om drifts- og ejerformen i erstatningsretlig sammenhæng	353
Appendix – Advokatetiske regler	357
Litteraturliste	371
Domsregister	375
Stikordsregister	379

Advokaters erstatningsansvar er en praktisk håndbog, der henvender sig til advokater, domstole, pengeinstitutter, forsikringselskaber, offentlige myndigheder og andre, der har behov for at vurdere kvaliteten af advokatydelse i en erstatningsretlig sammenhæng.

Bogen indeholder - med udgangspunkt i de senere års retspraksis fra landsretterne og Højesteret - en gennemgang af retsstillingen på dette særlige erstatningsretlige område. I denne forbindelse ses på erstatningsansvaret i forbindelse med retssager, i egenskab af bestyrelsesmedlem, berigtigelse af ejendomshandler, ved bobehandling, ved forskellige former for rådgivning, i forbindelse med virksomhedsoverdragelser samt flere andre områder.

Endvidere indeholder bogen en gennemgang af kravene til de øvrige erstatningsbetingelser, herunder årsagsforbindelse, adækvans, tabsopgørelse samt de særlige forhold der gør sig gældende, såfremt der er tale om flere erstatningsansvarlige. Afslutningsvis omtales også advokaters forsikringsforhold samt betydningen af advokatens driftsform for det erstatningsretlige ansvar.

Relevant domspraksis er taget med frem til 1. september 2005.

Lic. jur. *Søren Halling-Overgaard*, LL.M. er advokat og har i en årrække beskæftiget sig med sager vedrørende rådgiveransvar. Han er endvidere ekstern lektor ved Århus Universitet og underviser bl.a. i kursusfaget Professionsansvar.

9 788757 413120

ISBN 87-574-1312-6